

probationem in contrarium, ex qua ratione & bene... 376 Farin. ubi proxime num. 125. quod in omnibus, in quibus praeemptio juris & de iure recipit probationem in contrarium, in eisdem etiam casibus condemnatus tali praeemptione appellare potest: quales si sint casus, in quibus praeemptio juris & de iure admittit probationem in contrarium, vide exactissime Menoch. de praesumpt. d. lib. 1. q. 61. cum pluribus seqq. ubi etiam, quales sint praeemptiones juris & de iure; condemnatus autem sola juris praeemptione non prohibetur appellari, quia semper admittit probationem in contrarium. Ita Menoch. d. q. 76. in fin.

CAPUT VII.

A sententia declarante, beneficium incompatibile vacasse, mandanteque providere personae idoneae; appellationi interpositae, an iudex Ecclesiasticus vim faciat, non deferens, procedensque ejus ad executionem.

SUMMARIUM.

- 1 Declaratoria sententia, aliquem incidisse in penam ipso iure impositam, an sit necessaria.
2 Clericus privatus beneficio ipso iure per ademptionem secundi an ad declaratoriam sententiam sit necessarius citandus.
3 A pena per legem ipso iure imposita, licet non sit licita appellatio, tamen a declaratoria aliquem in eam incidisse, illam admittit quoad utrumque effectum.
4 Incompatibile beneficium obvenit ob non residentiam an possit de facto spoliari, vel an prius debeat citari, & audiri.
5 Incompatibile obveniens sententia an requiratur definitiva, ad privationem, & an appellationi ab ea deferendum, cernat Senatus Regius auditis per viam violentiae.
6 Appellationi a sententia declaratoria, beneficium incompatibile vacasse per ademptionem pacificae secundi, non esse deferendum, verius demonstratur.
7 Incompatibile beneficium ipso iure vacans potest liberè ab ordinario conferri absque declaratoria sententia, nec citatione possessoris.
8 Possessore privato ipso iure, potest alius eligi absque alia sententia privationis.
9 Beneficium quando vacat ipso iure per obtentionem secundi non est necesse iudicem adire pro sententia declaratoria privationis.
10 Incompatibile beneficium quantum ad juris effectum vacans est, & ideo in eius collatione & provisione nulla requiritur possessoris citatio.
11 Possessor privatus ipso iure per ademptionem secundi incompatibilis si ad collationem de iure vacantis non fuit citatus, tamen possessio facti, & detentio advocari ab eo non potest, nisi citatione praemissa.
12 Text. in c. licet Episcopus de praebend. in 6. explanatur, ibi.
13 Executer apostolicus ad iradendam possessionem beneficii vacantis ipso iure proviso tradere non debet, nec a detentore auferenda, nisi ipso prius citato, quando ad eius provisionem citatus non fuisse.
14 Quod extenditur ad omnes, privat omnes ipso iure.
15 Dominium licet sit amissum, & publicatum ipso iure, non tamen possessio, quae est facti.
16 Notariè ubi constat, quem esse privatam beneficio ipso iure, vel quando in sententia declaratoria possessor vocatus fuit, aut etiam in collatione vacantis beneficii, ipso iure possessio advocari potest à detentore absque alia citatione.
Et ita procedunt Doctores indistinctè tenentes, posse à

- 16 Cause cognitio qua est adhibenda in tollenda possessione à detentore ob vacationem ipso iure, debet esse summaria.
17 Beneficium incompatible cum vacans sit per sententiam legalem, nihil aliud remanet faciendum, quam ipsa nudi facti executio.
18 Sententia iudicis non debet esse melioris conditionis, quam sententia juris, & quemadmodum ab illius executore non appellatur, ita nec debet appellari ab executore juris.
19 & 21 Dejectus per iudicem in beneficio vacante ipso iure praemissa citatione, non est restituendus.
20 Privatus ipso iure sit spoliatus à privato (auctoritate tamen iudicis) restitui non debet, quem excludit exceptio privationis ipso iure.
22 Ordinarius liberam facultatem & potestatem habet à iure providendi beneficia incompatible vacantia ipso iure per pacificam possessionem secundi.
23 Plurima iura canonica ad idem expressa explanantur ibidem appellationem non esse admittendam à iudice, cuius facultati seu libero arbitrio aliquid de iure committitur, omnium receptissima est sententia.
24 Libera facultas dici non potest, quae ab alio dependentiam habet.
(Liberè) dictio idem importat quod sine alterius consensu, consensu, interventu, requisitione, seu interventione, ibid.
25 (Liberè) dictio importat voluntatem absolutam.
26 (Liberè) dictio liberè a denotat potestatem in faciem sua sponte & alterius voluntate non reg. dista.
27 (Liberè) dictio, ubi apponitur, impedit appellationem, quia idem importat, quod appellatione & praescriptione non obstante.
28 Commissio signata cum clausula (liberè expedienda & determinanda) intelligitur appellatio remota.
29 Philip. Franc. declaratur, dum dicit, quod in commissione cum clausula (liberè terminanda) possit appellari, ubi iusta causa & ratio appellandi subest.
30 Privilegium aut rescriptum Pontificis, quo conceditur alicui ut causa possit liberè appellare, poterit etiam tertio in ea provocare.
31 (Liberè) dictio nec iure nec ratione, nec aequitate aliqua regularur.
32 Contradictio ubi à iure sublata est, pariter & appellatio sublata intelligitur.
33 (Liberè) dictio ubi est apposta, intelligitur sublata omnis contradictio, & impedimentum.
34 Liberam facultatem providendi beneficium vacans ipso iure ademptionem secundi cum per jus accipit ordinarius, debet intelligi appellatione non obstante.
35 Sine contradictione alium celebrat, qui potest facere liberè.
36 Iura loquuntur de privatione beneficii vacantis per ademptionem secundi incompatibilis iuxta verba quibus utuntur, respiciunt executionem & possessionis avocationem, prout est verbum (illico, absque mora dispendio, &c.) & quae ea sim iura plura explanantur.
37 Moram aut dilationem ubi res non recipit, appellatio sublata intelligitur.
39 Appellatio sublata intelligitur per verba equipollentia, 38. (Illico) dictio significat executionem paratam, nec requirit aliam condemnationem.
40 (Illico) dictio exponitur, id est sine ulla dilatione & significat latam sententiam iure operante.
41 (Mox) dictio idem operatur.
42 Statutum tollens appellationem, debet esse clarum, non turbidum, cum sapienter natura sit etiam strictè interpretationis.
43 Sicut autem in lege, quia per eam tollitur appellatio etiam per equipollentia.

L.

- L. constituto, ff. de appella. interpretatur, ibidem.
44 Dictiones (statim, illico, mox) excludunt appellationem.
45 Oppositio Hieron. Gonz. & Gratian. reprobat dicentes dictiones (mox, statim, confestim, illico) & similia non excludere appellationem.
46 Dictiones (mox, statim, illico) & similia nullam dilationem admittunt, & intelliguntur sine temporis intervallo.
47 Dictiones (statim, mox) & similia important summariam cognitionem, & non requirunt sententiam.
48 Dictiones (statim, illico) & similia intelliguntur cum temperamento ratione subiectae materiae.
49 Temporis intervallum quod requirunt dictiones (mox, statim, & similia) est ut non statim sententia lata exequatur, sed omnia substantiabilia executionis prout citationes & similia praecedant.
50 Dictiones (mox, statim, & similia) effectum non indigent sententia translata in rem iudicatam.
51 Executorium paritio licet sit statim faciendum, intelligitur tamen civiliter, & cum aliquo temperamento.
52 Executorialium paritionum temperamentum respicit tempus non appellationem, quam executoriales non recipiunt.
53 Sententia, quae declaratur incompatible vacasse per ademptionem alterius, ac simul mandatur ejusdem fieri provisionem, non suspenditur per appellationem interpellam per detentorem utriusque prout decrevit Senatus Vallisoleitanus.
54 Clausula (dimittendi primum incompatible intra duos menses, &c.) adiecta in Bulla impetrationis secundi quomodo intelligenda est, & declaranda, & an ad juris terminos sit reducenda, remissiva.
55 Clausula (dimittendi) an existenti in Curia terminus currat à tempore notitiae capite possessionis in partibus.
56 Clausula (dimittendi) virtute quando possit vel non, ob non dimissionem beneficium imperari, remissiva.
57 Cone. Trid. sess. 7. de reform. c. 7. disponens contra retinentes incompatibilia procedenda esse appellatione, & inhibitione non obstantibus, dilucide explanatur.
58 Clausula (appellationibus, &c. minime suffragantibus) ut generalis omnia in Concilio contenta comprehendit.
59 Text. in c. 2. requirit 41. de appell. expenditur.
60 Verbum (in praemissis) quo utitur Tridentinum, ad omnia praecedentia refertur, iuxta ejus grammaticalem significationem.
61 Clausula (de praemissis) ad omnia & singula praecedentia refertur de necessitate.
62 Dictio (praemissa) est repetitiva omnium praecedentium.
63 Dictio (supradictis) restringit dispositionem ad superiora, perinde ac si specialiter essent repetita.
64 Dictio (hujusmodi) praecedentia repetit cum omnibus suis qualitatibus.
65 Bulla Pii Papae IV. edita in confirmationem Concilii mandavit omnia & singula decreta ejus observari appellatione remota.
66 Declaratoria sententia requiritur cum praevia causa cognitione, quando beneficium vacat ipso iure ob penam alicuius facti, puta, ob non residentiam, non tamen quando ex iuris dispositione puta ob ademptionem secundi incompatibilis.
67 Inter vacationem beneficii ipso iure ob penam facti, & ob vacationem, ob iuris dispositionem id dicantur, differentia, & ejus genuina ratio redditur.
68 Sententia declaratoria ubi requiritur in privatione beneficii ob penam non ideo sequitur, quod appellatio sit admittenda, si aliqua specialitatis ratione excludatur, ut in privatione ob non residentiam.
69 Sententia declaratoria incurtus in penam privationis ipso iure quoad appellationis prohibitionem, vestitur ex natura casus, cui adicitur, ut si casus est appellatio Salgado de Protect. Reg.

- 70 Index in declaratoria privationis ipso iure nihil novi agit, sed actum in praeteritum ostendit.
71 Appellari licet non possit à declaratoria admittitur appellatio quoad utrumque effectum.
72 Declaratoria sententia in casibus censurarum si sit lata in causa executiva, secundum ejus naturam regularitur, & pariter non recipit appellationem suspensivam.
73 Appellari non licet à pena legis seu canonis, à declaratoria tamen aliquem in eam incidisse, licita est appellatio.
74 Declaratus incidisse in penam si sit convictus & confessus non appellat.
75 Beneficiatus absens monitus & contumax plebium pena privationis beneficii ob non residentiam, cuius executionem debet praecedere declaratoria sententia definitiva cum causa cognitione, alius erit attentata, & nulla.
76 Declaratoria sententia aliquem esse privatam beneficio ob non residentiam, quando non recipit appellationem suspensivam.
77 Contra non residentem quando proceditur ad privationem beneficii admittitur appellatio, si non praecedat causa cognitio & citatio, & quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius.
78 Beneficia omnia etiam simplicia quomodolibet residentiam requirentia, dicuntur incompatibilia, & per ademptionem possessionis pacificae secundi, vacat primum ipso iure ex dispositione Trid.
79 & 85 Concil. Trid. sess. 7. de reform. c. 4. explanatur.
80 Beneficia simplicia etiam requirentia residentiam per secundi ademptionem inter se non vacare hodie ipso iure, qui teneant.
81 Beneficia simplicia requirentia residentiam sunt inter se incompatibilia, & per consequens hodie vacans secundum ipso iure ex magis vera opinione.
Text. in cap. de multa, de praebend. interpretatur, ibid.
82 Beneficium simplex non dicitur incompatible, quando ejus residentia non est praecisa & absoluta, sed causativa ratione amissionis fructuum.
83 Beneficium simplex non dicitur incompatible, quando residentia non est continua, sed ad certum tempus, nisi in eodem tempore concurrat servitium & residentia alterius.
84 Navarrus relatus pro contraria opinione explicatur.
85 Auctor valde miratur aliquorum Doctorum cavillationem clarè verba, ibi relata Concil. Trid. d. cap. 4. sess. 7. de reform.
86 Concil. Trid. decreti sess. 24. de reform. cap. 17. quod contrarium videtur d. c. 4. sess. 7. de reform. secundum aliquorum suavisam declaratoriam formalis sensus restituitur.
87 Circa incompatibilitatem beneficiorum, & ejus plurimas quaestiones, Doctores qui sunt videndi.

Articulus iste perdifficilis est, quem ad partes examinabo, quorum affirmativam, nempe iudicem Ecclesiasticum vim facere, non deferentem appellationi interjectae à possessore primi beneficii vacantis ipso iure per ademptionem alterius incompatibilis; probatur primo, licet pena imponatur alicui ipso iure, requirit sententiam declaratoriam, quem in ipsam incidisse, quae nihilominus est necessaria, Bart. in Lejus qui delatorem, per text. ibi, ff. de iure fisci, & Joan. Andr. & alii scribentes, per text. ibi in c. cum secundum leges in S. confirmationis, de haereticis, lib. 6. Joan. Andr. Archidia. Petrus de Anchera. Dominic. & Philip. Franc. in c. 9. de praescript. lib. 6. & in cap. facilius, S. nullus, de penis, lib. 6. & omnes ferè scribentes in cap. 1. de homicidio, eod. lib. Cardin. in clem. 1. in princ. annotat. 14. de penis, & Petrus

Et in cle. dudum sibi vero in verbo liberè, de sepulturis, late Aret. conf. 59. in fin. lib. 4. Decius conf. 360. num. 3. Socin. senior conf. 13. in fin. lib. 1. Gozad. consil. 58. n. 2. Curtius junior conf. 2. n. 3. Castili. de cis. 3. sub num. 2. de privilegiis, & n. 4. in fin. Caputaq. de cis. 297. n. 5. & 6. part. 1. Meres tr. de majorat. 1. part. quasi. n. 127. in noviori impressione.

27 Terrib. & magis in hac specie hæc pars probatur, quia in hac dictione, seu determinatione (liberè) idem importat & significat, scilicet appellatione, & præscriptione non obstante, ita ut ibi apponitur, appellationem impedit. cap. in princ. & in gl. mirabilis, verbo liberè, de consil. 6. Sequitur Hieron. Gonzal. in regul. de men. & alter. gl. 53. n. 11. & idem tenent Butrius & Imol. in c. irretractabilis in princ. de off. ordinar. dum per text. ibi dicunt, quod quando committitur alicui causa liberè expedienda, & terminanda, intelligitur appellatione remota, cum dicta verba id importent; Philip. Franch. in rubr. de appell. fol. 2. col. 1. in fin. vers. sed quid si committatur, ubi videtur, hanc doctrinam voluisse temperare, per illum text. in d. c. irretractabilis, ut scilicet non procedat, quando adeo iusta causa, & ratio appellandi, quod & ego admitto, quando ratio appellandi est in promptu, secundum ea quæ late dicemus infra hæc 3. p. cap. 9. non aliter, per ea quæ hic dicuntur. Plurimos etiam Doctores in terminis concessimus supra 2. p. c. 8. à num. 115. vers. altera clausula erit nempe (liberè procedatur) asserentes per eam sublatam intelligi appellationem: facit quod per Antonium in cap. 1. in 1. colum. de scriptis, notat Joan. Anton. de S. Georgio in cap. tua nobis num. 8. vers. septimo fallit, dicit, quod quando

30 Papa dedisset in scripto privilegium alteri, ut possit in causa liberè appellare, poterit ille etiam tertio provocare contra text. in l. veri, C. ne liceat tertio prov. & c.

31 quia talis dicitio talem inducit libertatem, quæ nec jure, nec ratione, nec æquitate aliqua regulatur Socin. consil. 170. num. 8. lib. 2. Menoch. de arbitrariis lib. 1. q. 70. num. 12.

32 Et fortius illo redditur hæc fundamentum, quoniam quando contradictio in aliqua dispositione remouetur. ibi pariter & appellatio remota censetur, ita eleganter post Decium, & alios concludit Lancelot. Robert. de attentat. 2. p. c. 12. limit. 8. n. 4. & 5. Gouz. ubi proximè gl. 9. in annot. n. 18. & nos d. c. 8. à n. 107. sed

33 sic est, quod per hanc dictionem (liberè) in dispositione prolata, excluditur omnis contradictio & impedimentum secundum gl. in cap. ordinarii, per illum text. verbo liberè de off. ordinarii lib. 6. Barbata in tr. de præ-

34 stantia Cardinal. 1. p. q. 3. n. 24. ergo evidenter apparet in nostro casu prædicta iura concedentia ordinario facultatem liberam providendi, & conferendi beneficium vacans ipso jure per promotionem ad aliud, censeri prohibitionem appellationem quoad suspensivum saltem, quia sine contradictione actum celebrat, qui potest facere liberè, Calcanius consil. 3. n. 8. Gozadin. consil. 47. num. 9. lib. 1. Menoch. de arbitrariis lib. 1. q. 7. n. 34. cum sequentibus.

35 Quartò & pro hac parte, nostraque opinione fortiter faciunt verba specialia, quibus iura in hac materia loquentia, utuntur, respicientia possessionem privati & executionem demonstrant, prout text. in c. de multa, ibi, tenetur illico de præbendis, & dignitatibus, text. in extravagan. execrabilis, vers. qui vero de præbendis, & dignitatibus, ibi, postquam secundo possessionem habuerint; vel per eos fletit, & c. absque moræ dispendio, & c. Et eisdem terminis utuntur, & loquuntur Doctores, ut est videre per Abbatem in cap. quia nonnulli num. 4. de cler. non resid. & alii plurimi relati à Nicolao Garcia de benef. c. 2. tom. 12. p. 1. c. 5. n. 36. & 37. sed quando res moram, nec dilationem recipit, appellatio intelligitur excluda, tanquam dilatio clausam præstans, text. in l. fin. ff. de appellationibus recipiendis, cum etiam per ver-

36

37

38

39

40

41

42

ba æquipollentia intelligitur sublatam appellatio, ut post Franchum, Decium, & alios concludit Lancelot. Robert. de attentat. 2. p. cap. 12. limit. 8. n. 4. & 5. l. ff. conf. 187. incipit circa primum sub num. 22. ad medium vers. similiter lib. 2. Gonzal. in regul. de mensi. gloss. 9. in annot. num. 218.

Et facit dicitio illa (illico) posita in d. c. de multa, si 39 gnificat, habente executionem paratam, ut rem judicatam, nec requiri aliam condemnationem, secundum Bart. in l. si quis C. de positi Alex. conf. 42. viso processu col. 1. verbo, nec prædictis obstat lib. 4. Pro quo est text. in l. si quis C. de positi. Tiraque. in repet. l. si unquam, verbo, reverteratur, num. 115. ad fin. idem Tiraque. sup. n. 92. ad fin. Bart. loquens in dictione (nox) per gloss. ibi, in l. unic. C. si de nom. poss. fuer. appell. Sequitur Roderic. Xuarez in repet. l. posteaquam n. 5. ff. de re jud. n. 2. & facit optime l. fin. C. de iudicibus, dum ibi hæc dicitio illico, id est, sine ulla dilatione, quia hæc dicitio significat latam sententiam jure operante, l. idemque si cui mandavero, ff. mandati, §. filius familias, vers. sex ex consuetudine, juncta gloss. ibi, verbo, illico, in fin. quibus modis parva potestas solvi, text. in l. ult. C. de fidei commissis liberi. Lucas de Peña in l. ult. col. 2. C. de specul. lib. 11. Petrus de Anchara. inter consilia Joan. Carder. tit. de verb. sign. conf. 10. Angel. Aret. in §. extraneo in fin. de pupul. sub §. III. in l. posthum. col. 6. vers. pro qua opinione C. de honor. poss. contra tabul. ergo evidenter sequitur in hoc casu, de quo agimus, appellationi non est deferendum, nec suspendenda. Prout etiam de dictione (nox) dicit l. in l. 2. col. 7. vers. 2. pondero, ff. de jur. jur. habere executionem paratam, facit l. si quis post hæc in princ. C. de bonis præscriptis, & ibi Ang. in princ. sequitur Tiraque. ubi sup. d. verb. reverteratur n. 109. præscriptum ad fin.

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

huiusmodi dictiones debent intelligi cum temperamento ratione subjectæ materiæ, per Tiraque. Me-nochium & alios; quod verum est. Sed inferunt ex ea doctrina intelligi eo modo; ut non excludant appellationem, sed statim quod de jure fieri potest executioni mandetur; scilicet, vel post decem dies datos ad appellandum, aut si non appelletur, vel alias, transeat in rem judicatam.

49 Sed in fallor, isti viri esse eorum ratione convincuntur, etenim fatentur, istas dictiones (statim, mox, illico, &c.) intelligi cum temporis intervallo, & temperamento secundum subjectam materiæ, ut scilicet non statim; ut lata sit sententia; exequenda sit: sed quod juris termini sint præcedendi, & solemnitates, quæ in huiusmodi iudicio executivo requiruntur, non omittantur; & sic non est expectandum, ut appellatio non interponatur, & sententia transeat in rem judicatam, quia huiusmodi exemplificatio illius doctrinæ potius est mutare, & tollere substantiam illarum dictionum, quam tempus secundum subjectum materiæ assignare. Etenim postquam sententia transit in rem judicatam, nulla expectantur dictiones illæ; cum de per se juris dispositione mereatur executionem, quo casu nihil specialitatis, & virtutis continent dictæ dictiones; itaque omnimodo debent intelligi, ut aliquid operetur ultra jura commune, maxime cui sui natura & propria significatione celeritatem dolerent, ex Doctorebus citatis.

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

piat interpretationem à jure: ut intelligatur de possessione pacifica nondum quoad factum, ut percipiat fructus sed etiam de jure, scilicet, minime iugiosa, & de qualibet molestia, etiam extrajudiciali tam quoad concessionem, quam quoad fructus perceptionem; & ex-sistenti in Romana Curia à quo tempore currat notitia possessionis capta in partibus, & de aliis multis difficultatibus quæ conducunt ad interpretationem clausulæ, & decreti (dimittendi,) vide amplissime, & elegantè per Joan. Hier. Campanil. averj. jur. canon. rubr. 1. c. 13. à n. 269. cum plur. seqq. fol. 359. & seqq. ubi n. 270. cum seqq. refert ad literam mirabilem Roisæ de cessionem, allegat etiam Hier. Gonz. in regul. 8. gl. 1. n. 119. & infinitos alios, & nonnulla etiam de dicta clausula (dimittendi) vide per Marefc. var. resol. lib. 2. q. 35. à n. 103. cum seqq. & quando ex non dimissione possit impetrari iuxta dictum decretum, vel non, vide per Campanil.

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

